

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi
emmi.vettenranta@gov.fi

STM:n hanke VN/24886/2022

30.11.2022

Suomen Kuntoutusyritykset ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sairausvakuutuslain 3 luvun 4 ja 5 §:ssä tarkoitettujen korvaustaksojen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Nähdäksemme Sairausvakuutuslain 3:6 §:n 2. momentin perusteella STM:n olisi tullut pyytää erikseen lausuntoa myös Suomen Kuntoutusyritykset ry:ltä, joka on lain tarkoittama asianomaisia (fysioterapia)toimijoita edustava järjestö.

Suomen Kuntoutusyritykset ry on edunvalvontajärjestö ja yhteistyöverkosto, johon kuuluu noin 700 kuntoutuspalveluja tuottavaa yritystä, joilla on noin 1000 toimipistettä eri puolilla Suomea. Jäsenyritykset tuottavat pääosin fysio-, toiminta-, puhe-, psyko-, musiikki-, ja ravitsemusterapiapalveluita sekä kuulon kuntoutusta. Valtaosa näistä yrityksistä on pieniä, 1 – 3 hengen yrityksiä, jotka tarjoavat lähipalveluja kotikuntansa asukkaille. Toimialan yritykset ovat jo vuosikymmenien ajan tuottaneet lähipalveluna mm. vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja.

Ehdotettu asetuksen ja lainsäädännön voimaantulo tulee liian nopeasti

Ehdotettu voimaantuloaika eduskunnan käsittelyssä olevan lain tavalla 1.1.2023. Ajankohta on sama, kuin milloin uudet hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Uusille hyvinvointialueille ei anneta näin ollen lainkaan siirtymäaikaa ottaa vastaan sv-korvausten leikkausten aiheuttamia uusia asiakkuuksia.

Vastaavasti siirtymäaikaa ei anneta myöskään kuntoutujille. Esimerkiksi fysioterapialähetteen voi saada vielä 31.12.2022, jolloin laki ja sitä vastaava asetus fysioterapiakäyntien korvattavuudesta on edelleen voimassa. Lääkärin kirjoittama fysioterapialähete on voimassa yhden vuoden. Kuitenkin, asiakas ei saa lakia ja lähetettä vastaavaa fysioterapian käynti- ja matkakorvausta 1.1.2023 alkaen, mikäli laki ja asetus tulevat voimaan esitetyssä muodossa. Tästä aiheutuu kuntoutujille oikeutettujen odotusten menetyksiä. Laki- ja asetusmuutokselle on näin ollen asetettava vuoden siirtymäaika, jotta asiakkailla on aikaa käyttää lain tarkoittamalla tavalla kaikki vuoden 2022 aikana saadut fysioterapialähetteen.

Liian nopeasti toteutettu laki- ja asetusmuutos, joka aiheuttaa erityisesti kuntoutujille odotettujen oikeuksien menetyksiä, on huonoa hallintoa.

Myöskään palveluntuottajille, tietojärjestelmätuottajille tai Kansaneläkelaitokselle ei anneta nyt riittävää siirtymäaikaa päätöksenteon ja lain ja asetuksen voimaantulon välillä.

Palveluntuottajat joutuvat mukauttamaan käyttämiään tietojärjestelmiä siten, että niistä poistetaan esimerkiksi sv-suorakorvausmahdollisuus. SV-korvausta koskevat sopimukset joudutaan myös irtisanomaan sovittujen irtisanomisaikojen puitteissa.

Vastaavasti viranomaiset joutuvat tekemään lain ja asetuksen edellyttämät muutokset omiin tietojärjestelmiinsä, mikä vaatii myös sopeutumisaikaa sekä aikaa kaikkien osapuolten tiedottamiselle. Muutokset eivät tapahdu tyhjiössä, vaan ne tulee sopeuttaa kaikkiin muihin lainsäädännön edellyttämiin tietojärjestelmämuutoksiin, joita on joulukuussa 2021 voimaan tulleen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (asiakastietolain) myötä tullut runsaasti muutenkin.

Hyvinvointialueiden keskeneräisyys kärjistää ongelmia

Asetusta vastaava lakimuutosta koskevassa hallituksen esityksessä on arvioitu sv-korvausten leikkauksesta aiheutuvan negatiivisia vaikutuksia. Näitä ovat erityisesti olleet vaikutukset heikompien kansalaisten perus- ja ihmisoikeuksiin. Nämä muutokset kärjistyvät kun ne ajoitetaan tulemaan voimaan samanaikaisesti julkisten palveluiden järjestämisvastuun siirron kanssa. Hyvinvointialueet eivät ole valmiita uuteen ja kasvavaan asiakaskuormaan sekä palveluvalikoiman täydentämiseen nyt leikattavilla palvelutarpeilla vielä 1.1.2023.

Kysymys ei ole vain täydentävistä terveyspalveluista, vaan fysioterapian osalta kyse on myös palveluiden saatavuudesta ylipäätään. Tyypillisesti julkisessa perusterveydenhuollossa fysioterapia-asiakas saa ohjausta ja neuvontaa, mutta ei valvottuja ja ohjattuja harjoituksia, kuten tämä saa vielä nykyisin sv-korvattuna yksityiseltä palveluntuottajalta. Tämä on palveluvalikoiman puute, johon hyvinvointialueet eivät kykene tällä aikataululla vastaamaan, jos milloinkaan.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ehdotettu muutos saattaa osittain edesauttaa kansalaisten siirtymistä yksityisten sairauskuluvakuutusten sekä laajennetun työterveyshuollon piiriin. Tämä johtaa myös kansalaisten hoidosta kertyvän tietopohjan siirtymistä muun muassa vakuutusyhtiöiden käyttöön, pois julkisesta käytöstä. Tämä vaikeuttaa tiedolla johtamista entisestään ja parantaa yksityisten sairauskuluvakuutusten kilpailukykyä suhteessa julkisesti järjestettyyn terveydenhoitoon.

Lopuksi

Ellei perustelumuistioon ja lakiesitykseen kirjattua siirtymäajan puutetta muuteta, kasvaa peruuttamattomien ongelmien todennäköisyys huomattavasti. Tällä voidaan entisestään kärjistää lakiesityksessä mainittuja perusoikeuksien kannalta kielteisiä vaikutuksia, erityisesti pienituloisten haja-asutusalueilla asuvien autottomien fysioterapia-asiakkaiden hoitoon pääsyn osalta.

Lisäksi esitetyn muutoksen nopea aikaansaattaminen johtaa kuntoutujilla oikeudenmenetyksiin, mikä on yllättävällä ja nopealla tavalla toteutettuna huonoa julkista hallintoa. Niin kansalaisille kuin julkisille toimijoillekin on annettava riittävä aika sopeutua muutoksiin. Riittävä sopeutumisaika on edellä kirjoitettu huomioiden yksi vuosi.

Helsingissä 30.11.2022

Suomen Kuntoutusyrittäjät ry

Satu Grekin
toiminnanjohtaja
satu.grekin@kuntoutusyrittajat.fi
p. 050 550 3488

Juhani Saarinen
lakimies, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja
juhani.saarinen@kuntoutusyrittajat.fi
p. 040 723 8928